

POSTANOWIENIE

4 marca 2024 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Agnieszka Góra-Błaszczkowska

na posiedzeniu niejawnym 4 marca 2024 r. w Warszawie
w sprawie z powództwa W. spółki z ograniczoną odpowiedzialnością spółki
komandytowej w W. (obecnie W. spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w W.)
przeciwko E. L. i G. spółce akcyjnej w K.
o zapłatę,
na skutek skargi kasacyjnej W. spółki z ograniczoną odpowiedzialnością spółki
komandytowej w W.
od wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie
z 24 czerwca 2022 r., VII AGa 1129/21,

1. **odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
2. **zasądza od powódki na rzecz każdego z pozwanych kwoty po 2700 (dwa tysiące siedemset) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego z odsetkami w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie za czas po upływie tygodnia od dnia doręczenia zobowiązanemu niniejszego postanowienia do dnia zapłaty.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 17 sierpnia 2021 r. Sąd Okręgowy w Warszawie w pkt. I. zasądził solidarnie od E. L. oraz G. spółki akcyjnej w K. na rzecz „W. spółki z ograniczoną odpowiedzialnością” spółki komandytowej w W. kwotę 121.864 zł z

odsetkami od kwot i w terminach wskazanych w punkcie I wyroku; w pkt. II. oddalił powództwo w pozostałym zakresie; w pkt III. orzekł o kosztach procesu.

Wyrokiem z 24 czerwca 2022 r. Sąd Apelacyjny w Warszawie – orzekając na skutek apelacji obu pozwanych – w punkcie I. sprostował zaskarżony wyrok w zakresie oznaczenia powoda i zasądzonej w punkcie pierwszym kwoty (wpisując w miejsce 121.864 zł kwotę 111.864 zł); w punkcie II. zmienił zaskarżony wyrok w części w ten sposób, że: a) w punkcie pierwszym oddalił powództwo także co do kwoty 111.864 zł, b) w punkcie trzecim kosztami procesu obciążył powoda w całości, szczegółowe ich wyliczenie pozostawiając referendarzowi sądowemu w Sądzie Okręgowym w Warszawie; w punkcie III. orzekł o kosztach postępowania apelacyjnego.

Skargę kasacyjną od wyroku Sądu II instancji wniosła powódka, skarżąc wyrok w części, to jest w pkt. II lit. a i b oraz pkt III, zarzucając naruszenie prawa materialnego przez niewłaściwe ich zastosowanie (art. 415 k.c. w zw. z art. 361 § 1 i 2 k.c. i art. 363 § 1 k.c.; art. 415 k.c. w zw. z art. 344 k.c. i art. 342 k.c.; art. 415 k.c. w zw. z art. 355 § 2 k.c.; art. 415 k.c. w zw. z art. 354 § 1 k.c.) i przepisów postępowania (art. 382 k.p.c. w zw. z art. 227 k.p.c. oraz art. 327¹ § 1 k.p.c. w zw. z art. 382 k.p.c. i art. 391 § 1 k.p.c.).

Na tej podstawie wniosła o uchylenie wyroku w zaskarżonej części i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania, ewentualnie uchylenie i jego zmianę poprzez orzeczenie o oddaleniu apelacji obu pozwanych od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie z 17 sierpnia 2021 r. w całości oraz zasądzeniu na rzecz powódki od pozwanych kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym według norm przepisanych, także o zasądzenie kosztów postępowania za instancję kasacyjną.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżąca podała jako podstawę przedsądu art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 4 k.p.c., przy czym w uzasadnieniu wniosku najpierw wskazała na oczywistą zasadność skargi, następnie – na występowanie w sprawie istotnych zagadnień prawnych.

Obie pozwane wniosły odpowiedzi na skargę kasacyjną, domagając się odmowy przyjęcia skargi do rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna została ukształtowana w przepisach kodeksu postępowania cywilnego jako nadzwyczajny środek zaskarżenia, nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa, jednolitości orzecznictwa oraz prawidłowej wykładni, a także w celu usunięcia z obrotu prawnego orzeczeń, wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych. Nie jest to ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń umożliwiający rozpoznanie sprawy w kolejnej instancji sądowej. W judykaturze wielokrotnie wypowiedziano się na temat charakterystyki skargi kasacyjnej (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 13 czerwca 2018 r., II CSK 71/18).

Koniecznej selekcji skarg pod kątem realizacji tego celu służy instytucja tzw. przedsądu, ustanowiona w art. 398⁹ k.p.c., w ramach której Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny skargi kasacyjnej. Ten etap postępowania przed Sądem Najwyższym jest ograniczony – co należy podkreślić – wyłącznie do zbadania przesłanek, przewidzianych w art. 398⁹ § 1 pkt 1 - 4 k.p.c., nie służy do merytorycznej oceny skargi kasacyjnej. W razie spełnienia co najmniej jednej z tych przesłanek, przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest usprawiedliwione (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 11 lipca 2023 r., I CSK 6201/22).

Odnosząc się do pierwszej wskazanej podstawy należy uznać, że skarżąca nie wykazała oczywistej zasadności skargi.

Skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., gdy w sprawie doszło do kwalifikowanego: oczywistego naruszenia prawa, widocznego od razu, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez potrzeby głębszej analizy jurydycznej. Chodzi więc o szczególne, kwalifikowane przypadki naruszenia prawa przez sąd drugiej instancji, dostrzegalne w sposób oczywisty dla przeciętnego prawnika, a więc sytuacje, w których bez żadnych wątpliwości wyrok może być uznany za błędny lub wadliwy. Konieczne byłoby zatem wykazanie, że Sąd drugiej instancji w sposób oczywisty naruszył przepis jasny i jednoznaczny, którego wykładnia i stosowanie nie budzi żadnych wątpliwości (zob. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego: z 1 marca 2002 r., I PKN

34/01; z 10 stycznia 2003 r., V CZ 187/02, z 11 stycznia 2008 r., I UK 285/07, z 26 października 2022 r., I CSK 3332/22, z 29 stycznia 2021 r., I CSK 491/20).

Podkreślenia wymaga, że na etapie postępowania, jakim jest tzw. „przedsąd”, nie jest dopuszczalna ocena podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia (art. 398⁴ § 1 pkt 2 k.p.c.), lecz Sąd Najwyższy jest zobligowany i uprawniony wyłącznie do zbadania, czy wystąpiły przyczyny kasacyjne, określone w art. 398⁹ § 1 k.p.c. Analiza motywów zaskarżonego wyroku może być zatem dokonana jedynie pod kątem tego, czy uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania zawiera argumenty, które przekonują o oczywistej zasadności skargi. By teza skarżącej o wystąpieniu podanej przyczyny kasacyjnej była zasadna, musiałaby opierać się na wykazaniu oczywistej błędności lub wadliwości orzeczenia Sądu drugiej instancji, zakwestionowanego w skardze kasacyjnej, wskazującej na dopuszczenie się przez ten Sąd określonych uchybień.

Warto też dodać, że przepis art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. nie odwołuje się do oczywistego naruszenia prawa, ale do oczywistej zasadności skargi, co oznacza, że oczywista zasadność skargi może wynikać z oczywistego i kwalifikowanego naruszenia przepisu prawa, pod warunkiem jednakże, że skarżący wykaże, iż uchybienie to zadecydowało o wyniku sprawy (postanowienie Sądu Najwyższego z 9 grudnia 2011 r., II PK 214/11; tak też SN w postanowieniu z 7 stycznia 2003 r., I PK 227/02). Przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia (postanowienie Sądu Najwyższego z 8 października 2015 r., IV CSK 189/15).

Po analizie zaprezentowanych argumentów Sąd Najwyższy nie dostrzega, by w sprawie spełniona została przesłanka oczywistej zasadności skargi kasacyjnej, w rozumieniu wyżej podanym.

W uzasadnieniu obszernego wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie powołano bowiem argumentów, które mogłyby świadczyć, że w sprawie doszło do oczywistego naruszenia prawa, w sposób zauważalny bez wgłębiania się w tekst przepisów i bez doszukiwania się ich znaczenia (zob. m.in.

postanowienie Sądu Najwyższego z 12 grudnia 2002 r., II UK 163/02) oraz że w wyniku takiego naruszenia prawa zapadło w sądzie drugiej instancji orzeczenie oczywiście wadliwe.

Wywody skarżącej nie świadczą o tak rozumianej oczywistej zasadności skargi kasacyjnej. Stanowią one *de facto* wyraz niezadowolenia z wydanego w sprawie rozstrzygnięcia. Z uzasadnienia wniosku można co najwyżej wywieść, że zdaniem powódki, w sprawie zachodzi przesłanka oczywistej zasadności skargi kasacyjnej, gdyż wywód Sądu Apelacyjnego dotyczący braku wykazania przez nią winy pozwanych w rozumieniu art. 415 k.c. jest wadliwy i już sam w sobie obraża i narusza ustawowe znaczenie tego przepisu, a zatem sens i cel na jaki został ustanowiony, to jednak prawnie tego skarżąca nie dowodzi. Nie przedstawiono żadnych argumentów jurystycznych przemawiających za stanowiskiem skarżącej.

Wywody skarżącej sprowadzają się w istocie do szczegółowego opisu stanu faktycznego sprawy, włącznie z przytoczeniem treści orzeczeń sądów obu instancji i podstaw apelacyjnych oraz kwestionowania poczynionych w sprawie ustaleń faktycznych. Tymczasem kwestie te mogą być przedmiotem zarzutów skargi kasacyjnej (art. 398³ § 3 k.p.c.), a ustalenia faktyczne Sądu drugiej instancji wiążą Sąd Najwyższy (art. 398¹³ § 2 k.p.c.). Uzasadnienie twierdzenia skargi, że „skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona”, zdaniem Sądu Najwyższego, świadczy zatem o próbie obejścia zakazu z art. 398³ § 3 k.p.c., tj. że podstawą skargi kasacyjnej nie mogą być zarzuty dotyczące ustalenia faktów lub oceny dowodów. Sposób uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania świadczy o prowadzeniu przez skarżącą niedopuszczalnej polemiki ze stanowiskiem, wyrażonym w zaskarżonym wyroku oraz w wyroku sądu pierwszej instancji. Sąd Najwyższy nie może jednak badać zarzutów, dotyczących ustalenia faktów lub oceny dowodów. Skoro wywody skarżącej dotyczą kwestii, które wykraczają poza kognicję Sądu Najwyższego, to z oczywistych względów nie mogą przekładać się one na oczywistą zasadność skargi kasacyjnej. Argumentacja w odpowiedzi na skargę, w szczególności pozwanej spółki, przekonuje o wadliwości rozumowania skarżącej i z tej przyczyny nie można podzielić twierdzenia powódki o spełnieniu przesłanek określonych w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.

Jeśli chodzi o drugą z przyczyn kasacyjnych, czyli wystąpienie w sprawie istotnych zagadnień prawnych, wymagających rozstrzygnięcia przez Sąd Najwyższy, to ujęto je w trzech następujących pytaniach: a/ Czy utrata tytułu prawnego do zajmowania lokalu na skutek wygaśnięcia umowy najmu i/lub podnajmu przez najemcę i/lub podnajemcę jest wystarczającą przesłanką do powstania obowiązku opróżnienia zajmowanego lokalu i jego przekazania podmiotowi uprawnionemu, a w razie wątpliwości co do ustalenia podmiotu uprawnionego złożenia kluczy do depozytu sądowego? b/ Czy w sytuacji nieopóżnienia i nie przekazania przez byłego najemcę i/lub podnajemcę zajmowanego lokalu pomimo utraty tytułu prawnego do jego zajmowania można uznać, że nie ponosi on winy w rozumieniu art. 415 k.c. z tytułu powstałej na skutek tego szkody? c/ Czy wobec nieopóżnienia i nieprzekazania lokalu (w tym kluczy do lokalu) i bierności byłego najemcy i/lub podnajemcy, w tym zakresie, po utracie tytułu prawnego to na podmiocie uprawnionym spoczywa obowiązek objęcia w posiadanie tego lokalu i jego opróżnienie, a nadto czy takie działanie podmiotu uprawnionego nie stanowiłoby naruszenia posiadania byłego najemcy i/lub podnajemcy?

Uzasadnienie wniosku co do drugiej podniesionej w skardze przyczyny kasacyjnej nie jest konstrukcyjnie poprawne. Utrwalone jest stanowisko co do tego, jak powinno zostać sporządzone uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania ze względu na przesłanki określone w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. Na ten temat istnieje bogate orzecznictwo Sądu Najwyższego oraz wypowiedzi doktryny. Dowiedzenie wystąpienia przesłanek, określonych w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. wymaga przeprowadzenia profesjonalnego, dogłębnego wywodu prawniczego, z wykorzystaniem doktryny i orzecznictwa, wskazującego na znaczenie odpowiedzi na pytanie prawne dla rozwoju prawa. Konieczne jest wykazanie, że brak jest takiej odpowiedzi (rozstrzygnięcia) w dotychczasowym orzecznictwie Sądu Najwyższego lub też istnieją rozbieżne poglądy w tym zakresie, wynikające z odmiennej wykładni przepisów, konstruujących to zagadnienie, oraz znaczenia tej odpowiedzi dla rozpoznania konkretnej sprawy. Nie jest to zatem tylko podzielenie się wątpliwościami, skoro zamierza się wzruszyć prawomocne orzeczenie sądowe, a postępowanie kasacyjne nie jest trzecią instancją sądową,

tylko postępowaniem o charakterze nadzwyczajnym (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z 17 lipca 2019 r., II CSK 152/18 oraz z 26 stycznia 2012 r., I PK 124/11).

Zagadnienie prawne musi być istotne (niezbędne) dla rozpoznania podstaw skargi (postanowienie Sądu Najwyższego z 9 lutego 2011 r., III SK 43/10). Zagadnienie jest istotne, jeżeli jego rozstrzygnięcie ma znaczenie dla ukierunkowania praktyki sądowej w analogicznych sprawach i jednocześnie rozstrzygnięcia tej konkretnej sprawy, w której zagadnienie powstało. Należy wykazać, że wywołuje ono poważne wątpliwości, a zarazem nie było dotychczas rozstrzygnięte w judykaturze albo dotychczasowe orzecznictwo wymaga zmiany (postanowienie Sądu Najwyższego z 29 listopada 2017 r., I CSK 216/17; tak samo postanowienie Sądu Najwyższego z 15 listopada 2017 r., III SK 13/17). Trzeba podkreślić, że dla wykazania okoliczności, które uzasadniałyby rozpoznanie skargi kasacyjnej ze względu na występujące w sprawie istotne zagadnienie prawne, konieczne jest sformułowanie abstrakcyjnego problemu prawnego oraz wskazanie za pomocą wywodu jurydycznego różnych, w szczególności odmiennych od zapatrywań prawnych sądu drugiej instancji, możliwości interpretacji powołanych w zagadnieniu przepisów prawa. Wypełnienie tego obowiązku nie może być zastąpione przez sformułowanie samych pytań (postanowienia Sądu Najwyższego z 15 grudnia 2011 r., II PK 183/11, z 20 grudnia 2011 r., II PK 207/11, z 6 lutego 2024 r., I CSK 6365/22).

Poza tym, sformułowanie istotnego zagadnienia prawnego w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. powinno przybrać postać porównywalną z formułowaniem zagadnienia prawnego budzącego poważne wątpliwości, o którym stanowi na przykład art. 390 § 1 k.p.c. Chodzi więc o przedstawienie wyraźnych wątpliwości co do określonego przepisu (normy) lub zespołu przepisów (norm), albo szerzej i bardziej ogólnie - wątpliwości co do pewnego uregulowania prawnego (postanowienie Sądu Najwyższego z 28 października 2015 r., I PK 19/15).

Żadne z trzech przedstawionych przez skarżącą „zagadnień prawnych” nie spełnia opisanych wyżej warunków - nie zostały sformułowane w sposób zgodny z konsekwentną, utrwaloną wykładnią przepisu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. Po

przytoczeniu w uzasadnieniu wniosku zagadnień prawnych, formuła których budzi zastrzeżenia konstrukcyjne, gdyż nie zawarto w nich odniesienia do konkretnego naruszenia przepisu prawa, skarżąca w istocie ograniczyła się do przedstawienia własnej wersji stanu faktycznego, polemizując z ustaleniami Sądu drugiej instancji, co nie może stanowić podstawy skargi kasacyjnej. Na obecnym etapie postępowania Sąd Najwyższy nie jest bowiem uprawniony do kontrolowania kwestii związanych z oceną dowodów i ustaleniami faktycznymi, jest nimi związany (art. 398³ § 3 i art. 398¹³ § 2 k.p.c.). Skarżąca formułując aż trzy pytania odnosi je zbiorczo do zapadłego w rozpoznawanej sprawie wyroku Sądu Apelacyjnego, nie przytacza natomiast jakichkolwiek argumentów prawnych, prowadzących do rozbieżnych ocen tych zagadnień, nie przedstawiono w uzasadnieniu wniosku jakiegokolwiek jurydycznej argumentacji.

Podsumowując, uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania w niniejszej sprawie, w tym również w zakresie twierdzenia o występowaniu istotnego zagadnienia prawnego, stanowi w całości próbę zaangażowania Sądu Najwyższego do kolejnej weryfikacji instancyjnej prawidłowości dokonanych przez Sąd drugiej instancji ustaleń faktycznych i oceny prawnej w sprawie. Jak już podkreślono, nie może to być celem postępowania kasacyjnego i nie może skutecznie uzasadniać wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania. Nawiązanie do szczegółowych elementów stanu faktycznego sprawy nie oznacza powstania zagadnienia prawnego, jego nowości ani konieczności rozważenia w interesie publicznym, który w przedstawionej sprawie nie został wykazany.

Poza tym skarżąca potraktowała zamiennie powołane przesłanki przedsądu, do czego nie ma podstaw. Nie można uznać, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, gdyż w orzecznictwie podkreśla się, że występowanie istotnego zagadnienia prawnego i powoływanie się na jednoczesną oczywistość zasadności skargi wyklucza się wzajemnie, co uszło uwagi skarżącej. Nie można z przesłanką określoną w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. równocześnie podnosić, że w ramach naruszenia tych samych przepisów w sprawie pojawiło się istotne zagadnienie prawne. Jest to błąd logiczny, bowiem gdy wchodzi w rachubę zagadnienie prawne, skarga kasacyjna nie może być oczywiście uzasadniona (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z 20 marca 2014 r., I CSK 343/13, z 14 stycznia 2016 r.,

IV CSK 475/15, z 1 grudnia 2016 r., I CSK 199/16, z 25 stycznia 2024 r., I CSK 6503/22).

Mając na względzie zaprezentowane argumenty, Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia do rozpoznania skargi kasacyjnej, nie znajdując też okoliczności, które obowiązany jest brać pod uwagę z urzędu w ramach przedsądu.

O kosztach postępowania orzeczono na zasadzie odpowiedzialności za wynik sporu – na podstawie art. 98 § 1 i 3 w związku z art. 99 w związku z art. 108 § 1, art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c. oraz w związku z § 2 pkt 6 i § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych.

[SOP]

[ms]